

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КАФЕДРА ПІДПРИЄМНИЦТВА І ПРАВА

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

ПІДПРИЄМНИЦТВО

(вибіркова дисципліна фахової підготовки)

Освітньо-професійна програма Економіка підприємства
спеціальність 051 Економіка
галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки
освітній ступінь Бакалавр

Розробник

Олена ТАРАН-ЛАЛА –

професор кафедри підприємництва і права,
д.е.н, професор

Гарант ОПШ

Ольга ДИВНИЧ –

доцент кафедри економіки та міжнародних економічних відносин,
к.е.н, доцент

Полтава

2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	ПІДПРИЄМНИЦТВО
Місце в індивідуальному навчальному плані здобувача вищої освіти	вибіркова дисципліна фахової підготовки
Назва структурного підрозділу	 Кафедра підприємництва і права
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	Викладач: Таран-Лала Олена , д.е.н., професор Контакти: ауд. 481, навчальний корпус 4 : lala@pdaa.edu.ua : 0686413929, сторінка викладача: https://www.pdaa.edu.ua/people/taran-lala-olena-mykolayivna
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність Освітня програма	081 Економіка Економіка підприємства
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Базові знання теоретичних і практичних аспектів підприємництва

Заплановані результати навчання

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у здобувачів комплексу компетентностей щодо прийняття комплексних управлінських рішень, які базуються на кращих світових практиках і, водночас, адаптовані до реалій внутрішнього ринку з метою ефективного управління підприємницькими структурами в різних видах господарювання.

Основні завдання навчальної дисципліни: засвоєння здобувачами основних принципів здійснення та розвитку підприємницької діяльності, розкриття її специфіки в різних видах господарювання, оволодіння навичками розробки алгоритму започаткування, розвитку та вдосконалення підприємництва, зокрема, враховуючи: механізм створення власної справи, менеджмент та маркетинг в підприємстві, підходи до планування та фінансування підприємницької діяльності, а також механізм державного регулювання та оподаткування підприємства в Україні; сутність конкуренції та конкурентоспроможності; значення етики та культури підприємницької діяльності.

Компетентності:

Загальні:

ЗК 3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 11. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні:

СК 4. Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати і змістовно інтерпретувати отримані результати.

СК 8. Здатність аналізувати та розв'язувати завдання у сфері економічних та соціально-трудових відносин.

СК 12. Здатність самостійно виявляти проблеми економічного характеру при аналізі конкретних ситуацій, пропонувати способи їх вирішення.

СК 13. Здатність проводити економічний аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, оцінку їх конкурентоспроможності.

Програмні результати навчання:

ПРН 10. Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ПРН 21. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик економічних систем різного рівня, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.

Програма та структура навчальної дисципліни

Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин			
	Денна форма навчання			
	усього	у тому числі		
л		п	с.р.	
Тема 1. Історія становлення та розвитку підприємництва	10	2	2	6
Тема 2. Система сучасної підприємницької діяльності в Україні	10		2	8
Тема 3. Типологія та інфраструктура підприємництва	10		2	8
Тема 4. Підприємницька ідея та рішення як засіб організації й реалізації власної справи	10	2	2	6
Тема 5. Інформаційно-управлінське та ресурсне забезпечення підприємництва	10		2	8
Тема 6. Підприємницька таємниця та підприємницький ризик	10	2	2	6
Тема 7. Співробітництво та взаємовідносини в підприємстві	10	2	2	6
Тема 8. Сучасні напрями підприємницької діяльності	10		2	8
Тема 9. Оцінка ефективності підприємницької діяльності	10	2	2	6
Тема 10. Реєстрація та припинення підприємницької діяльності в Україні	10	2	2	6
Тема 11. Державне регулювання підприємницької діяльності	10	2	2	6
Тема 12. Оподаткування підприємницької діяльності в Україні	10	2	2	6
Усього годин	120	16	24	80

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання *

Програмні результати навчання	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань сам. роб.	Реферат/ презентація	
ПРН 10	20	20	10	50
ПРН 21	20	20	10	50
Разом	40	40	20	100

* - для максимальної кількості балів

Система нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти			Разом
	Виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань сам. роб.	Реферат/ презентація	
Тема 1. Історія становлення та розвитку підприємництва	3	3	10	6
Тема 2. Система сучасної підприємницької діяльності в Україні	3	3		6
Тема 3. Типологія та інфраструктура підприємництва	3	3		6
Тема 4. Підприємницька ідея та рішення як засіб організації й реалізації власної справи	4	4		8
Тема 5. Інформаційно-управлінське та ресурсне забезпечення підприємництва	3	3		6
Тема 6. Підприємницька таємниця та підприємницький ризик	4	4		18
Тема 7. Співробітництво та взаємовідносини в підприємстві	3	3	10	6
Тема 8. Сучасні напрями підприємницької діяльності	3	3		6
Тема 9. Оцінка ефективності підприємницької діяльності	4	4		8
Тема 10. Реєстрація та припинення підприємницької діяльності в Україні	3	3		6
Тема 11. Державне регулювання підприємницької діяльності	3	3		6
Тема 12. Оподаткування підприємницької діяльності в Україні	4	4		18
Разом	40	40	20	100

Шкала та критерії оцінювання програмних результатів за темами:

Шкала та критерії оцінювання виконання практичних вправ

Шкала оцінювання, балів (4 бали та 3 бали)	Характеристика критерію
3,1-4,0; 2,1-3,0	Здобувач вищої освіти правильно розв'язав практичне завдання (задачу), вміє пояснити методику розв'язання та зміст застосовуваного понятійного апарату і формул. Вміє аргументувати свої думки.
2,1-3,0; 1,1-2,0	Здобувач вищої освіти показує знання методики розв'язання практичного завдання (задачі) та змісту застосовуваного понятійного апарату і формул. Проте допущені окремі незначні помилки у розв'язанні.
1,1-2,0; 0,5-1,0	Здобувач вищої освіти частково розв'язав практичне завдання (задачу), але не спромігся аргументувати свою відповідь, помилився у використанні понятійного апарату та методики розв'язання задачі.
0-1,0; 0-0,4	Здобувач вищої освіти неправильно розв'язав практичне завдання (задачу), показав незадовільне знання понятійного апарату, або взагалі нічого не відповів.

Шкала та критерії оцінювання питань самостійної роботи

Шкала оцінювання, балів (4 бали та 3 бали)	Характеристика критерію
3,1-4,0; 2,1-3,0	на високому рівні – вірно розкриті питання самостійної роботи; ЗВО демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку; відповідь містить обґрунтовані висновки
2,1-3,0; 1,1-2,0	на середньому рівні – ЗВО демонструє знання і розуміння основних положень питання самостійної роботи, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді
1,1-2,0; 0,5-1,0	на достатньому рівні – ЗВО демонструє неточні знання і розуміння основних положень питання; висновки неповні; наявні несуттєві помилки під час відповіді
0-1,0; 0-0,4	на низькому рівні – ЗВО демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання; наявні суттєві помилки; висновки неповні

Шкала та критерії оцінювання підготовки реферату/презентації

Шкала оцінювання, балів	Характеристика критерію
8-10	на високому рівні – ЗВО демонструє розуміння сутності матеріалу, логічність та самостійність у його викладі; аргументовано обґрунтовує свою думку; відповідь містить обґрунтовані висновки
6-7	на середньому рівні – ЗВО демонструє знання і розуміння основних положень питання, але викладає матеріал не досить повно, не завжди глибоко і переконливо обґрунтовує свої думки; присутні помилки у мовленнєвому оформленні відповіді
4-5	на достатньому рівні – ЗВО демонструє неточні знання і розуміння основних положень питання; висновки неповні; наявні несуттєві помилки під час відповіді
1-3	на низькому рівні – ЗВО демонструє поверхневі знання і розуміння основних положень питання; наявні суттєві помилки; висновки неповні

Формою семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти з дисципліни «Підприємництво» є залік.

Система оцінювання навчальних досягнень студентів національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
		для заліку
90-100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4

Форма семестрового контролю – залік

Політика навчальної дисципліни

• **Політика щодо термінів виконання та перескладання:** усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Завдання, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (75 % від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

• **Політика щодо академічної доброчесності:** списування під час виконання робіт заборонено (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування. Документи стосовно академічної доброчесності наведені на сторінці АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ ПДАУ: <https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>.

• **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим; при наявності індивідуального графіку співпраця здобувача та викладача відбувається згідно даного графіка.

• Є можливість опанування даної навчальної дисципліни за **програмами академічної мобільності** (внутрішньої / міжнародної) за наявними укладеними угодами (договорами) між Університетом та закладом-партнером та / або індивідуальними запрошеннями.

• На здобувачів вищої освіти поширюється право про **визнання результатів навчання, набутих у неформальній / інформальній освіті** перед опануванням даної освітньої компоненти. Набуття відповідних результатів навчання можливе після успішного опанування курсів (з документальним підтвердженням) на різноманітних навчальних платформах, зокрема: Prometheus, Coursera тощо.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Сторінка курсу на платформі Moodle-<https://moodle.pdaa.edu.ua/>

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Апопій В.В., Серета С.А., Шутовська Н.О. Основи підприємництва: навчальний посібник. Львів: Новий Світ-2000, 2018. 323 с.
2. Воронкова В.Г., Беліченко А.Г., Желябін В.О. Основи підприємництва: теорія і практикум: навчальний посібник. Львів: «Магнолія 2006», 2017. 454 с.
3. Гаєвська Л. М., Марченко О. І. Підприємницька діяльність: підручник. Ірпінь: Державна фіскальна служба України, Університет ДФС України, 2019. 500 с.
4. Лала О.М. Оцінка якості системи управління підприємством: монографія. Полтава: РВВ ПУСКУ, 2008. 165 с.
5. Маркіна І.А., Таран-Лала О.М., Гунченко М.В. Контролінг для менеджерів: навчальний посібник. Київ: «Центр учбової літератури», 2013, 304 с.
6. Таран-Лала О.М. Функціонування соціально-економічних систем: теорія та практика: монографія. Полтава: ПУЕТ, 2016. 332 с.

Допоміжні

1. Halkiv L., Taran-Lala O., Klymenchukova N. Innovation strategies for the management of labor potential in the systems of business processes in enterprises of the agro-food sector. *Security*

management of the XXI century: national and geopolitical aspects. Issue 4: collective monograph / in edition D. Diachkov. Prague. Nemoros s.r.o. 2022. Czech Republic. P. 253 –259.

2. Kibik, O., Taran-Lala, O., Saienko, V., Metil, T., Umanets, T., & Maksymchuk, I. (2022). Strategic Vectors for Enterprise Development in the Context of the Digitalization of the Economy. *Postmodern Openings*, 13(2), 384-395. <https://doi.org/10.18662/po/13.2/460>.

3. Markina, I., Somych, N., Taran-Lala, O., ...Potapiuk, I., Vovk, M. Managerial Aspects of Forming Enterprises' Competitive Advantages: The Case of Agri-food Sector. *International Journal on Food System Dynamics*, 2022, 13(1), pp. 56–68, : DOI: <https://doi.org/10.18461/ijfsd.v13i1.A5>.

4. Taran-Lala O., Oliinyk A., Lopushynska O. Evaluation of efficiency of resource-saving development management of agricultural enterprises in the context of environmental security of the country. *Security of the XXI century: national and geopolitical aspects*. Issue 3: collective monograph / in edition I. Markina. Nemoros s.r.o., 2021. P. 10–17.

5. Маркіна І.А., Таран-Лала О.М. Перспективи інтеграції сільськогосподарського підприємства до складу споживчої кооперації в кризовій економіці. *Економіка та держава*. 2020. Вип. 5. С. 11–14.

6. Маркіна І.А., Таран-Лала О.М., Касіч Ю.А. Управління кадровою безпекою підприємства як інструмент детінізації: методичні засади та практична апробація. *Агросвіт*. 2020. № 21. С. 19–25.

7. Маркіна І.А., Таран-Лала О.М., Яхницька В.П. Стратегічні аспекти ефективності менеджменту стійким розвитком підприємства в умовах конкурентного бізнес-середовища. *Економіка та держава*. 2020. Вип. 11. С. 24–27.

8. Орлова-Курилова О.В., Таран-Лала О.М., Петченко М.В., Мартинов В.В. Модель управління інноваційним підприємництвом у контексті стратегій логістичної та фінансової інфраструктури національної економіки в умовах пандемії Covid-19, діджиталізації та сталого розвитку. *Агросвіт*. 2021. № 21-22. С. 27–34.

9. Орлова-Курилова О., Таран-Лала О., Завгородня Є., Білик О. Ефективна інноваційна політика стратегій менеджменту підприємницької активності на основі модернізації промисловості в соціальному й екологічному вимірі. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького*. Серія: Економічні науки. 2021. № 3. С.39–46.

10. Орлова-Курилова О.В., Таран-Лала О.М., Рожок Т.А., Стадніченко В.О. Формування політики інноваційного підприємництва та економічних драйверів в контексті стійкого розвитку, ризик-менеджменту та глобальної конкуренції. *Український журнал прикладної економіки*. 2021. Том 6. № 3. С. 41 – 48.

11. Орлова-Курилова О.В., Харчук Т.В., Таран-Лала О.М., Хобта М.О. Моделювання динаміки інституціонального середовища управління інноваційним підприємництвом в умовах трансформації бізнес-процесів в національній економіці та адаптації до умов пандемії COVID-19, діджиталізації та сталого розвитку. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2021. № 10 (245). С. 82 – 91.

12. Орлова-Курилова О.В., Таран-Лала О.М., Іванова Л.С., Сафронська І.М., Кондріков І.Д. Моделі управління змінами споживчих переваг та інноваційним підприємництвом в умовах глобалізації: формування інституціональної системи цільової стратегії державної політики. *Агросвіт*. 2021. № 20. С. 8–13. Таран-Лала О. М. Імітаційна модель розвитку споживчої кооперації України на основі узгодження її інтересів та держави. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України: зб. наук. праць*. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України», 2018. Вип. 4 (132). С. 10–16.

13. Таран-Лала О.М., Загребельна І.Л., Симоненко Я.В. Оптимізація процесу соціального розвитку трудового колективу підприємства в умовах динамічного бізнес-середовища. *Агросвіт*. 2019. Вип. 24. С. 23–27.

14. Таран-Лала О.М., Зось-Кіор М.В., Андрусенко М.М. Імідж підприємства як фактор впливу на його конкурентоспроможність. *Агросвіт*. 2020. Вип. 7. С. 18–22.

15. Таран-Лала О.М., Сорока Ю.С. Сутність та основні види систем мотивації на підприємстві. *Агросвіт*. 2021. № 219-10. С. 31–37.
16. Таран-Лала О.М., Іщейкін Т.Є., Іщейкін Є.В. Еволюція науково-теоретичних поглядів на поняття та роль лідерства в управлінні сучасним підприємством. *Бізнес-навігатор*. 2021. № 3. С. 44–50.
17. Acs Z. J., Audretsch D. B. Handbook of Entrepreneurship Research: An Interdisciplinary Survey and Introduction. Boston : Kluwer Academic Publishers, 2003. 556 p.
18. Cuervo A., Ribeiro D., Roig S. Entrepreneurship: Concepts, Theory and Perspective. Introduction. Entrepreneurship. Berlin: Heidelberg, Springer, 2007. 348 p.
19. Kariv D. Entrepreneurship: an international introduction. New York : Routledge, 2011. 318 p.
20. Storey D. J., Greene F. J. Small business and entrepreneurship. Harlow : Pearson Education, 2010. 576 p.
21. Zhyvko Z.B., Orlova-Kurilova O.V., Kredisov V.A., Taran-Lala O.M. Modelling adaptive and simultaneous state-business partnership strategies in the context of conflict management in the context of the Covid-19 pandemic, digitalization and sustainable development. *Економічний журнал Одеського політехнічного університету*. 2021. № 3 (17). – С. 43-48.

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 28.09.2017 № 222-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/222-19>
3. Загальні вимоги ЄС до імпортованих товарів від 09.07.2008 р. № 765/2008 URL : <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua>
4. Закон України «Про товарну біржу» від 10.12.1991 № 1956-XII (редакція від 06.11.2014). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1956-12>
5. Гусєва О.Ю., Легомінова С.В., Воскобоева О.В., Ромащенко О.С. Засади відкриття власного бізнесу: навчальний посібник. Київ: Державний університет телекомунікацій, 2018. 148 с. URL: http://www.dut.edu.ua/uploads/1_1651_67569669.pdf
6. Основні пріоритети Спільної аграрної політики (САП) країн ЄС. 2017. URL: <http://www.amdi.org.ua/home/amdi-news/21-news/300-the-mainpriorities-of-the-common-agricultural-policy-cap-of-the-eu.html>
7. Основы построения бизнес-моделей. Бизнес-модель и стратегия. 2016. URL: <http://iiba.ru/business-model-design/>
8. Таран-Лала О.М., Сухорук К.В. Особливості стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. № 25. URL: <https://economyandsociety.in.ua>
9. Stock Market Dealer/Trader. 2016. URL: <http://getsmart.com/careeroverviews/stock-market-dealertrader>
10. Terzo G. Typical Stockbroker Fees. 2016. URL : <http://finance.zacks.com/typical-stockbroker-fees-7119.html>